

Sokratiska samtal

Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor, uttrycka tankar och känslor samt resonera och argumentera i olika samtalssituationer - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 4-6

Del 3 av 4 i Flickan med svavelstickorna – HC Andersen

Syfte

Sokratiska samtal eller *Eftertänksamma samtal* är ett sätt att strukturera textsamtal så att alla elever kommer till tals. Vill du veta mer finns det bland annat i [del 7 av Läslyftets modul "Samtal om text"](#) (vilken sammanfattningen nedan är baserad på) eller här i en intervju med [Ann Pihlgren](#) (som skrivit nämnda del).

Om samtalet

- REGLER bestäms före samtalet, t ex: vi ska lyssna på varandra, det finns många svar, det är tillåtet att ändra uppfattning.
- MÅL: INDIVIDUELLA och GRUPPENS.
- OBSERVATÖRERNAS ROLL: hur reglerna följs, gruppens mål, sammanfatta viktiga idéer, belysa intressanta motpoler. Alla samtal behöver dock inte ha observatörer.
- LÄRARENS ROLL: samtalsledare som är nyfiken på elevernas tolkningar, visar engagemang och har inställningen att det är ett ömsesidigt lärande. Det handlar inte om att kontrollera elevernas läsförståelse.
- TID & ELEVANTAL: 20 min – 60 min. 8-15 samtalsdeltagare.

Så här kan ett samtal struktureras

1. Samtalet inleds med en tolkningsfråga (där förståelse och värdering framkommer) som alla besvarar. Vi går laget runt. Före samtalet har eleverna tagit del av texten och haft **tid till eftertanke**. Exempel: *Vem av föräldrarna i Ronja Rövardotter skulle du helst vilja ha? Varför?* eller *Pälsen: Vilken av de båda männen skulle du välja att vara tillsammans med?*
2. Analys och tolkning. **Förbered många frågor** (men du kanske inte använder alla). Granska texten och deltagarnas utsagor, uppmuntra att underbygga uttalanden med hänvisningar till texten, bygga vidare på kamraters tankar och problematisera.
3. Återkoppla till egna vardagserfarenheter genom **en värderande fråga**. *Är det rätt av Ronja att dra till skogs efter konflikten med Mattis? När är det okej att använda flykt som lösning?* eller *Pälsen: Har du någon gång tänkt att det varit bättre att inte säga något? Har det fungerat? I vilka fall skulle det vara bättre i så fall? Bättre för vem? Kommer sanningen alltid fram? Ska man alltid tala sanning?*
4. Ett **metasamtal** om hur deltagarna tycker att de lyckats i dialogen, t ex utifrån mål, samtalets innehåll eller struktur (de regler som inledningsvis bestämdes).
5. Låta observatörerna ge sin bild av samtalet (om du använt dig av observatörer).

Exempel på samtal och frågor till [Ronja Rövardotter](#) (filmklipp).

Lärarnas tankar efter samtalen

"Eleverna tyckte samtalet var jättebra". Positivt att få samtala i en mindre grupp då de "som brukar prata" inte får lika stort utrymme. Eleverna har lätt att uttrycka sig, men svårare att ställa öppna frågor till varandra.

"Svårt att frigöra sig från elev-lärrarrollerna". En viss ovana kan göra att eleverna inte riktigt "törs" prata fritt (en känsla hos läraren). Men alla kunde ändå delge någon tanke om texten, svårare att fortsätta på kamraters tankar. Textvalet viktigt – en text som lämnar tolkningsutrymme är nödvändigt!

"Nu har inte du sagt något på ett tag! Vad tycker du?", sa en elev. En samtalsgrupp där formen är etablerad sedan lång tid. Eleverna tar egna initiativ, ställer frågor till sig själva och varandra. Problematiserar.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Centralt innehåll*

Att lyssna aktivt och återberätta viktiga delar av ett innehåll.

Kunskapskrav*

Eleven läser bekanta och elevnära texter med flyt genom att använda lässtrategier på ett i huvudsak fungerande sätt. Eleven kommenterar och återger delar av innehållet och visar grundläggande läsförståelse. Eleven för också enkla resonemang om tydligt framträdande budskap i texterna.

* årskurs 1-3